

राज्यातील शाळांमध्ये ५० टक्के
शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी
उपस्थित राहण्याबाबत मार्गदर्शक
सूचना.

महाराष्ट्र शासन
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक : संकीर्ण २०२०/प्र.क्र.८६/एसडी-६
मादम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक : - २९ ऑक्टोबर, २०२०

- वाचा :-** १) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन परिपत्रक समक्रमांक; दिनांक १५ जून, २०२०.
२) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन परिपत्रक समक्रमांक; दिनांक २४ जून, २०२०.
३) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन परिपत्रक समक्रमांक; दिनांक २२ जूलै, २०२०.
४) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन परिपत्रक समक्रमांक; दिनांक १७ ऑगस्ट, २०२०.
५) महसूल व वन विभाग, आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन विभाग, परिपत्रक क्र. डीएमयु
२०२०/प्र.क्र. ९२/ डीआयएसएम-१, दि.१४.१०.२०२०

पार्श्वभूमी :-

या विभागाच्या संदर्भ क्र. ०१ येथील शासन परिपत्रकानुसार राज्यात कोव्हीड- १९ च्या प्रादुर्भावामुळे उद्भवलेल्या परिस्थितीत राज्यातील शाळा प्रत्यक्षात सुरु करणे शक्य नसल्याने दि.१५ जून, २०२० पासून शैक्षणिक वर्ष सुरु करून स्थानिक परिस्थितीनुसार प्रत्यक्ष शाळा टप्प्या-टप्प्याने सुरु करण्याबाबत निर्णय घेण्याचे अधिकार संबंधित जिल्हाधिकारी, महानगरपालिका आयुक्त यांच्या सहाय्याने संबंधित शाळा व्यवस्थापन समिती यांना प्रदान करण्यात आले आहेत. त्याचबरोबर शाळांमध्ये शिक्षकांच्या उपस्थितीबाबत दिनांक २४ जून, २०२० रोजीच्या परिपत्रकान्वये मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्यात आल्या आहेत. कोरोनाच्या प्रादुर्भावामुळे विद्यार्थ्यांचे शिक्षण थांबू नये यासाठी वरील संदर्भ क्रमांक ०३ येथील परिपत्रकान्वये पूर्व प्राथमिक ते इयत्ता १२ वी पर्यंतच्या विद्यार्थ्यांसाठी ऑनलाईन शिक्षणाचा कालावधी व शिक्षणाच्या स्वरूपाबाबत मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्यात आल्या होत्या.

राज्यात Mission Begin Again अंतर्गत राज्यातील सर्व आस्थापना टप्प्या - टप्प्याने सुरु करण्यासाठी मार्गदर्शक सूचना (SOP) निर्गमित करण्यात येत आहेत. त्याच धर्तीवर Mission Begin Again या कार्यक्रमांतर्गत राज्यात विविध प्रकारचे उपक्रम (Activity) सुरु करण्यासाठी महसूल व वन विभागाने संदर्भाधीन दि. १४.१०.२०२० च्या शासन आदेशानुसार सूचना निर्गमित केल्या आहेत. या Annexure II 4(a)(b) सूचनांनुसार शैक्षणिक सत्राशी संबंधित उपक्रम सुरु करण्यासाठी सहमती दिली असून त्यास अनुलक्षून सुचना निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

परिपत्रक:-

राज्यातील शाळा, महाविद्यालय, शैक्षणिक संस्था दि. ३१.१०.२०२० पर्यंत विद्यार्थ्यांसाठी व नियमित वर्ग घेण्यासाठी बंद राहतील. मात्र ऑनलाईन/ ऑफलाईन शिक्षण आणि दुरस्थ शिक्षण सुरु करण्यासाठी मान्यता देण्यात आली आहे.

२. ऑनलाईन/ ऑफलाईन शिक्षण/ दुरस्थ शिक्षण / Tele-Counselling आणि त्याच्याशी संबंधित कामकाज करण्यासाठी राज्यातील शासकीय, खाजगी अनुदानित, विना अनुदानित, इत्यादी सर्व प्रकारच्या शिक्षण संस्थांमार्फत चालविण्यात येणाऱ्या शाळांमधील ५० टक्के शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांनी ऑनलाईन/ ऑफलाईन / दुरस्थ शिक्षणाशी संबंधित कामांसाठी तात्काळ कामावर रुजू व्हावे.

३. शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या आरोग्य, स्वच्छता व इतर सुरक्षाविषयक उपाययोजनांबाबत मार्गदर्शक सूचना सोबत जोडलेल्या परिशिष्टामध्ये देण्यात आल्या आहेत. तसेच या विभागाच्या संदर्भाधीन दिनांक १५ जुन, २०२० रोजीच्या परिपत्रकातील सुचनांचे पालन करण्यात यावे.

४. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२०१०२९१२११४१०८२१ असा आहे. सदर परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून निर्गमित करण्यात येत आहे.

(राजेंद्र पवार)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा. राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मुंबई.
- २) मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे प्रधान सचिव.
- ३) मा. उप मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव.
- ४) मा. अध्यक्ष व मा. उपाध्यक्ष, विधान परिषद, विधान भवन, मुंबई.
- ५) मा. सभापती व मा. उपसभापती, विधान सभा, विधान भवन, मुंबई.
- ६) मा. मंत्री, (शालेय शिक्षण) यांचे खाजगी सचिव.
- ७) मा. राज्यमंत्री, (शालेय शिक्षण) यांचे खाजगी सचिव.
- ८) आयुक्त (शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ९) राज्य प्रकल्प संचालक, महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई.
- १०) संचालक, राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र, पुणे.
- ११) शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक), शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- १२) शिक्षण संचालक (प्राथमिक), शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

- १३) प्रभारी संचालक, बालभारती,
- १४) सर्व विभागीय शिक्षण उपसंचालक.
- १५) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, सर्व
- १६) शिक्षणाधिकारी प्राथमिक/माध्यमिक (सर्व)
- १७) प्राचार्य, जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था (सर्व).
- १८) प्रशासन अधिकारी, महानगरपालिका (सर्व)
- १९) निवडनस्ती (कार्या.एसडी-६).

-----XXXXX-----

शासन परिपत्रक क्रमांक संकीर्ण २०२०/प्र.क्र.८६/एसडी-६; दि. २९ ऑक्टोबर, २०२० सोबतचे

परिशिष्ट

शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांसाठी मार्गदर्शक सूचना

- १) ऑनलाईन/ ऑफलाईन शिक्षण/ दुरस्थ शिक्षण देण्यासाठी कामकाज करताना केंद्र शासनाच्या आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्रालय व शालेय शिक्षण आणि साक्षरता विभागाच्या व या विभागाच्या दि. १५.०६.२०२० रोजीच्या परिपत्रकाच्या सूचनांचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे.
- २) जे शिक्षक इतर गाव / शहरापासून प्रवास करून येतात त्यांनी शक्यतो सार्वजनिक वाहतूक व्यवस्था न वापरता वैयक्तिक वाहन वापरून शाळेत यावे. जे शिक्षक लोकल ट्रेन/ बस / सार्वजनिक वाहतूक व्यवस्थेचा वापर करतात त्यांनी मास्क घालण्याची, शारीरिक अंतर (Physical Distancing) पाळण्याची विशेष काळजी घ्यावी. पुन्हा पुन्हा तोंडाला हात लावू नये.
- ३) शाळा / वर्ग सुरु झाल्यानंतर केंद्र शासनाच्या सूचनेप्रमाणे पालकांच्या लेखी संमतीनेच मुलांना शाळेत प्रवेश द्यावा.
- ४) कोविड-१९ साठी सध्या वापरात असलेल्या शाळांमध्ये शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांना प्रवेश देण्यापूर्वी शाळेचे किमान २-३ वेळा निर्जंतुकीकरण करावे. याकरीता केंद्र शासनाच्या www.mohfw.gov.in या संकेतस्थळावरील मार्गदर्शक सूचना विचारात घ्याव्यात.
- ५) शालेय प्रशासनाने बायोमेट्रिक हजेरी ऐवजी स्पर्शविरहित हजेरीची पर्यायी व्यवस्था करावी.
- ६) सर्व शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांची शाळेच्या सर्व प्रवेशद्वारांवर कोविड-१९ च्या लक्षणांसंदर्भात योग्य त्या उपकरणांद्वारे (उदा. Thermal gun) तपासणी करावी.
- ७) शाळेत येताना व शाळेत असेपर्यंत तसेच, शाळेत कोणतीही कृती करताना मास्कचा वापर करणे अनिवार्य असेल.
- ८) अध्यापन साहित्य, संगणक, लॅपटॉप, प्रिंटर इत्यादी उपकरणांचे ७० टक्के alcohol wipes ने निर्जंतुकीकरण करावे.
- ९) Air Conditioning / Ventilation याबाबत CPWD च्या मार्गदर्शक सूचनांचे पालन करावे.
- १०) शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी शाळेत तसेच शाळेच्या परिसरात वावरताना नेहमीच किमान ६ फूट शारीरिक अंतर ठेवून (Physical Distancing च्या नियमांनुसार) आंतरक्रिया करतील आणि त्या अनुषंगाने उपक्रमांचे वेळापत्रक व बैठक व्यवस्थेची योजना करण्यात यावी.
- ११) शाळेमध्ये वारंवार हात स्वच्छ धुण्यासाठी साबण / हॅन्डवॉश व स्वच्छ पाण्याची व्यवस्था करण्यात यावी. शक्य झाल्यास अल्कोहोल मिश्रित हॅन्ड सॅनिटायझर/ पेडल सॅनिटायझर सर्व महत्वाच्या ठिकाणी उदा. प्रवेशद्वार, स्टाफरूम बाहेर, वर्गखोल्यांच्या बाहेर तसेच स्वच्छतागृहांच्या बाहेर ठेवण्यात यावा.
- १२) शाळेतील स्वच्छतागृहांचे phenyl ने वारंवार निर्जंतुकीकरण करण्यात यावे. तसेच शाळा व शाळेचा परिसर यांचे दिवसातून किमान एक वेळ स्वच्छता व निर्जंतुकीकरण करावे.
- १३) कोणतीही तातडीची परिस्थिती उद्भवल्यास शिक्षक, विद्यार्थी आणि कर्मचारी यांना संबंधितांशी संपर्क करण्याकरीता शाळेने राज्य हेलपलाईन क्रमांक व स्थानिक आरोग्य कर्मचारी यांचा संपर्क क्रमांक हे दर्शनी भागात उपलब्ध करून द्यावेत. तसेच सर्व शिक्षक व कर्मचाऱ्यांच्या फोनवर सदर emergency number नोंद करून ठेवावे. तसेच मोबाईल फोनवर शक्यतो आरोग्य सेतू अॅप डाऊनलोड करून ठेवावे.

- १४) शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी शाळेत प्रवेश करताना व शाळेतून निघताना शारीरिक अंतर (Physical Distancing) च्या नियमांचे पालन करून आत यावे व बाहेर जावे.
- १५) केंद्रीय आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्रालय यांच्या सुचनांनुसार, सर्वच कर्मचारी जे (कोविड-१९च्या अनुषंगाने) अधिक उच्च धोक्याच्या पातळीमध्ये आहेत, जसे वयोवृद्ध कर्मचारी, गरोदर महिला कर्मचारी, दिव्यांग कर्मचारी व जे कर्मचारी औषध-उपचार घेत आहेत, त्यांनी अधिक काळजी घ्यावी. त्यांनी शक्यतो विद्यार्थ्यांच्या प्रत्यक्ष संपर्कात येऊ नये. त्यासाठी शाळांनी “ Staying Home if Unwell” या धोरणाची अंमलबजावणी करावी. तसेच या कारणासाठी शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांना विना अडथळा रजा मंजूर करावी.
- १६) शाळा व्यवस्थापनाने शाळेच्या परिसरात पुढील गोष्टींची उपलब्धता सुनिश्चित करावी:-
- शाळेतील कर्मचाऱ्यांना त्यांना नेमून दिलेल्या कामाव्यतिरिक्त आणिबाणीच्या प्रसंगी इतर कर्मचाऱ्यांची कामे करण्यासाठी प्रशिक्षित करावे.
 - शाळेच्या परिसरात झाकलेल्या / बंदिस्त कचराकुंड्या मुबलक प्रमाणात असाव्यात.
 - शिपाई व कर्मचाऱ्यांनी वैयक्तिक सुरक्षेसाठी वापरलेल्या वस्तुंची (disposable mask, hand gloves etc.) व्हिलेवाट योग्यरित्या करावी.
 - शाळेत मोक्याच्या ठिकाणी शारीरिक अंतर (Physical distancing) संदर्भात मार्गदर्शक सूचना असणारे posters/stickers किंवा सूचना प्रदर्शित करावे.
 - थूकण्यावरील बंदीची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी.
- १७) कोविड-१९ संशयित आढळल्यास करावयाची कार्यवाही :-
- शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी किंवा विद्यार्थी संशयित आढळल्यास त्यास एका खोलीत इतरांपासून वेगळे ठेवावे. वेगळी खोली उपलब्ध नसल्यास इतर उपयुक्त ठिकाणी ठेवून त्यास लवकरात लवकर घरी पाठवावे व पुढील उपचारासाठी सहकार्य करावे.
 - तात्काळ रुग्णालय किंवा जिल्हा व राज्य संपर्क क्रमांकास (Helpline) कळवावे. त्यानंतर सर्व परिसराचे व त्या जागेचे निर्जंतुकीकरण करावे.
 - कुटुंबातील सदस्यांपैकी कोणी कोविड-१९ ने बाधित असल्यास त्यांनी शाळेत येऊ नये.
- १८) मानसिक व सामाजिक कल्याण :-
- चिंता आणि निराशा यासारख्या मानसिक आरोग्याच्या समस्या नोंदविणाऱ्या किंवा सांगणाऱ्या विद्यार्थी आणि शिक्षकांसाठी समुपदेशन करण्याची व्यवस्था करावी.
 - शिक्षकांनी, शालेय समुपदेशकांनी आणि शालेय आरोग्य कर्मचाऱ्यांनी विद्यार्थ्यांचे व आपले मानसिक स्थैर्य निश्चित करण्यासाठी एकत्रितपणे कार्य करावे.

-----XXXXX-----